

ВПЛИВ НАРКОТИЧНИХ РЕЧОВИН НА ПЕРЕБІГ ВАГІТНОСТІ ТА ПЛІД

У статті описано вплив наркотичних речовин на перебіг вагітності та плід. Вказано, що володіння молоддю знаннями щодо наслідків вживання наркотичних речовин під час вагітності є беззаперечними, адже вживання наркотичних речовин вагітними жінками є однією з актуальних і драматичних проблем сучасного світового суспільства. Швидке зростання частоти даної патології ставить під загрозу фізичний і соціальний добробут майбутніх поколінь. Окрім того, що наркотики діють на сам плід, вони ще й ускладнюють перебіг вагітності та пологів.

Ключові слова: *репродуктивне здоров'я, вагітність, наркотичні речовини, патології плоду.*

EFFECT OF NARCOTIC SUBSTANCES ON PREGNANCY AND FETUS

The article describes the effect of narcotic substances on the course of pregnancy and fetus. It is indicated that the possession of knowledge of the youth about the consequences of the use of narcotic substances during pregnancy is unconditional, because the use of drugs by pregnant women is one of the urgent and dramatic problems of the modern world community. The rapid increase in the frequency of this pathology threatens the physical and social well-being of future generations. In addition to the fact that drugs affect the fetus itself, they also complicate the course of pregnancy and childbirth.

Key words: *reproductive health, pregnancy, narcotic substances, fetal pathologies.*

На фоні демографічної ситуації, що склалася в Україні особливої значимості набувають проблеми зміцнення репродуктивного здоров'я населення, забезпечення здорового способу життя людини, створення умов формування, збереження та зміцнення здоров'я. Молодь, готуючись до сімейного життя, повинна володіти інформацією не тільки про правильне зачаття дитини, протікання вагітності, а й про вплив вживання наркотичних речовин під час вагітності та наслідки цих дій [3].

На сьогоднішній день вживання наркотичних речовин займає друге місце в світі за поширеністю після тютюнопаління. Серед тих, хто зловживають наркотиками, висока частка припадає на жінок дітородного віку і вагітних. Вживання наркотиків під час вагітності в 97 % випадків супроводжується розвитком ускладнень [1].

У наркоманок і токсикоманок часто діагностують ускладнення вагітності: мимовільні аборти, передчасні пологи, мертвонародження, гестози, еклампсії, сідничне передлежання плода, передлежання й відшарування плаценти, плацентарну недостатність [5]. Під час пологів у цієї групи жінок часто спостерігається передчасне надходження навколоплідних вод, слабкість пологової діяльності, хоріонамніоніт. Діти народжуються в асфіксії, характерна затримка внутрішньоутробного розвитку (можливі асиметричний, симетричний і диспластичний варіанти) [2]. У неонатальний період у дітей можуть бути внутрішньочерепні крововиливи, дихальні розлади, перинатальні інфекції. У великій кількості дітей народжених від матерів, хворих на наркоманію і токсикоманію, зазначають природжені вади розвитку (ЦНС, серця, сечової і статевих систем) [3].

Надалі у дітей розвиваються енцефатопатії, і як наслідок – високий рівень захворюваності та смертності. Вони, також є групою ризику щодо синдрому раптової смерті та ВІЛ-інфекції.

Абстинентний синдром виявляють у 70 % новонароджених. Його прояв залежить від застосовуваної наркотичної речовини, дози, тривалості наркоманії

та часу останнього вживання наркотику. Наприклад, при вживанні героїну в дозі до 6 мг/добу симптоми абстиненції слабо виражені; якщо мати приймала героїн більше 1 року, абстиненція у новонародженого виникає більше, ніж у 70 % випадків; найвища ймовірність синдрому відміни в разі приймання наркотику впродовж останньої доби перед пологами. Клінічна картина абстинентного синдрому в новонароджених характеризується синдромом підвищеної нервово-рефлекторної збудливості: рухова активність, пронизливий крик, порушення сну, тремор, гіперестезія, судоми, підвищення сухожилкових рефлексів. Відзначають розлади функціонування інших органів і систем; зригування, блювання, здуття живота, прискорена дефекація, тахікардія або брадикардія, чхання, закладення носа, можливі напади апное, термолабільність, мармуровість шкіри, виражена транзиторна жовтяниця [4].

Крім прямого впливу на організм майбутньої матері, уживання наркотиків впливає на результат вагітності, розвиток і ріст плоду, стан немовляти в перші години й дні життя, а також на всі наступні етапи психічного й фізичного розвитку дитини.

Наслідки внутрішньоутробного впливу наркотичних речовин на плід залежать від декількох факторів: виду вживаного наркотику, способу його вживання (паління, внутрішньовенні ін'єкції, інтраназальне введення й ін.), форми його вживання (епізодичне, періодичне, постійне), дози наркотичної речовини, періоду вагітності, протягом якого мало місце вживання наркотиків [4].

Наслідки дії кокаїну на плід: тахікардія, уповільнення зростання плоду, зменшення зростання головного мозку і тіла плоду. Новонароджені страждають від інфаркту або порушень мозкового кровообігу унаслідок підвищеного кров'яного тиску і спазмів судин (особливо підвищується ризик, якщо вагітна вживає кокаїн до пологів).

Дія кокаїну на нервові рецептори викликає у дитини порушення поведінки, підвищену дратівливість, сповільнений розвиток мови і порушення розумових здібностей.

Кокаїн може також спричинити відшарування плаценти від стінки матки ще до того, як почнуться пологи. Такий стан може призвести до сильної кровотечі і може бути смертельним як для матері, так і для дитини.

Діти, котрі були під впливом кокаїну до свого народження, починають життя з серйозними медичними проблемами. Більшість із них, народжуються дуже маленькими і занадто швидко. Вони часто мають низьку вагу при народженні (менше 2500 г). Такі діти помирають упродовж першого місяця життя в 40 разів частіше ніж діти, народжені з нормальною вагою.

Ускладнення вагітності: у 8 % матерів, які вживають кокаїн, вагітність закінчується мертвонародженням через відшарування плаценти. Спосіб життя зловживаючих кокаїном часто (в 25 %) приводить до передчасних пологів (недоношені діти) і сповільнення процесу пологів. Окрім цього вживання вагітною кокаїну може привести до розвитку судом, аритмії, нападів та інших станів, під час яких імовірна травма або смерть плоду [4].

Для вагітних кокаїн найнебезпечніший наркотик, особливо в чистому виді. Частіше ніж при вживанні інших наркотиків, кокаїн викликає народження мертвої дитини.

Наслідки дії опіатів (героїн, морфін, кодеїн, «білий китаєць», «макова соломка», «ханка», «марля») **на плід**: порушення зростання плоду, підвищена або знижена (залежить від дози) збудливість плоду, підвищений ризик неправильного положення плоду (тазове передлежання), мала маса тіла, мікроцефалія, підвищений ризик раптової смерті, висока захворюваність і смертність (унаслідок пригніблення опіатами систем, які відповідають за опірність організму). *Порушення, що виявляються в більш старшому віці*: сповільнений розумовий, руховий і мовний розвиток дитини до 18 міс., дефіцит уваги і гіперактивність, розлади сну, порушення мовлення, дотикове, зорове і слухове сприйняття нижче за норму.

Наслідки дії стимуляторів на плід: порушення дихання, синдром абстиненції у новонародженого (якщо мати вживала щодня, немовля може

страждати від проблем абстиненції – збудження, проблеми зі сном і живленням, епілептичні напади) [4].

Наслідки дії марихуани, гашишу на плід: сповільнене зростання плоду. Порушення діяльності нервової системи і зору. У хлопчиків – знижується дітородна функція.

Наслідки дії галюциногенів (гриби роду psilotsibum, LSD, PCP або фенциклідін, циклодол, димедрол, тарен) **на плід:** мікроцефалія, порушення уваги, раптові напади збудження, нестійкість настрою, обмеження рухливості суглобів, неврологічні порушення (ослаблені рефлекси) [4].

Отже, володіння молоддю знаннями щодо наслідків вживання наркотичних речовин під час вагітності є беззаперечними, адже вживання наркотичних речовин вагітними жінками є однією з актуальних і драматичних проблем сучасного світового суспільства. Швидке зростання частоти даної патології ставить під загрозу фізичний і соціальний добробут майбутніх поколінь. Окрім того, що наркотики діють на сам плід, вони ще й ускладнюють перебіг вагітності та пологів.

Література

1. URL: <http://ukrshealth.ru/rizne/vagitnisti-i-pologi/12699-vpliv-narkotikiv-na-vagitnisti-i-rozvitok-plodu.html>
2. Дубровінський Є. І. Вплив психоактивних речовин на вагітність і подальший розвиток плоду. URL: <http://megasite.in.ua>
3. Заєць І. С. Запобігання зловживанню наркотичними речовинами серед молоді. *Університетські наукові записки*. 2011. № 4 (40). С. 292–297.
4. Маруненко І. М., Горяна Л. Г., Неведомська Є. О. Роль спадковості та навколишнього середовища в генезі захворювань. Київ: Вітас. 2010. 64 с.
5. Федорович Л. М. Наркоманія і вагітність. URL: <http://www.firtka.if.ua>